

اسراف را حتما با "س" بنویسیم

سعید مهذب ترابی؛ مدیرعامل شرکت مهندسی قدس نیرو، رئیس انجمن علمی مدیریت مصرف انرژی و عضو هیات مدیره سندیکای صنعت برق ایران طی یادداشتی استفاده منطقی و هوشمند از منابع را یکی از الزامات اصلی برای توسعه هر کشور مطرح کردند

یکی از الزامات اصلی برای توسعه هر کشور استفاده منطقی و هوشمند از منابع است؛ چند روز پیش کلیپی مربوط به قبل از انقلاب در فضای مجازی منتشر شد که در آن مردم به صرفه جویی در مصرف آب و انرژی و مواد غذایی تشویق شده بودند. طی چند دهه اخیر نیز توصیه به صرفه جویی، بخش قابل توجهی از فرهنگ سازی عمومی را در سطح جامعه به خود اختصاص داده است. علیرغم فرهنگ سازی های متنوع و گسترده فوق اما متأسفانه بر خلاف تمام آموزه های دینی و تاریخی کشور، شاخص های اماری نشان می دهد که ما در هدر دادن منابع غذایی، انرژی و حتی وقت خود به نوعی در سطح جهانی دارای رکورد بوده و پیشتاز هستیم و به قول مرحوم گل آقا، آنجاهایی که هم اول نشدیدم، حتما امکانات نداشتیم.

متأسفانه اسراف در منابع کشور به حدی است که مصرف سرانه آب، انرژی، دارو، نان و سایر مواد غذایی و صرف وقت برای انجام یک کار معین در ایران چند برابر استانداردهای جهانی است.

صریح ترین و موکدترین موضع گیری ها برای توسعه صرفه جویی و جلوگیری از اسراف توسط مقام معظم رهبری صورت گرفته شده است؛ ایشان عنوان می نمایند:

- ما مردم مصرفی هستیم، ما اسراف می کنیم، اسراف در آب، اسراف در نان، اسراف در وسائل گوناگون و تنقلات، اسراف در بنزین. کشوری که تولید کننده نفت است، وارد کننده فرآورده نفت (بنزین) است! این تعجب آور نیست؟! هر سال میلیاردها دلار بدهیم بنزین وارد کنیم یا چیزهای دیگری وارد کنیم برای اینکه بخشی از جمعیت و ملت ما دلشان می خواهد ریخت و پاش کنند! این درست است؟

- ما مردم مصرفی هستیم؛ ما اسراف می کنیم؛ اسراف در آب، اسراف در نان، اسراف در وسایل گوناگون و تنقلات، اسراف در بنزین

-شاخصی به نام شاخص شدت انرژی وجود دارد؛ یعنی نسبت بین انرژی ای که مصرف می شود، با کالایی که تولید می شود؛ که هرچه انرژی ای که مصرف می شود، کمتر باشد، برای کشور سودمندتر است. در این زمینه گاهی نسبت به بعضی از کشورهای پیشرفته، مصرف شدت انرژی ما هشت برابر بیشتر است! اینها اسرافهایی است که در جامعه دارد انجام می گیرد.

-اسراف فقط در زمینه فردی نیست؛ در سطح ملی هم اسراف می شود. همین برق و انرژی که گفتیم اسراف می شود. بخش مهمی از این اسراف در اختیار مردم نیست؛ در اختیار مسئولین کشور است. این شبکه های ارتباطاتی، شبکه های انتقال برق، سیم های برق، اینها وقتی فرسوده بشود، برق هدر می رود. برق را تولید کنیم، بعد با این شبکه فرسوده آن را هدر بدهیم، که بخش مهمی هدر می رود. یا شبکه های انتقال آب اگر فرسوده باشد، آب هدر می رود .

همانگونه که ملاحظه می شود، هشدارها و پیام های فوق نشان دهنده شرایط متناقض در عملکرد و باورهای موجود و لزوم تجدیدنظر در رویکر های مصرف گرایی و اسراف گونه در سطح جامعه است. یک تحقیق اماری از شاخص های مصرف برخی از اقلام در کشور، رکوردهای زیر را نشان می دهد.

سرانه زمان مکالمه روزانه (دقیقه)   ایران ۴ برابر میانگین جهانی

میانگین سرانه اقلام دارو در هر نسخه   ایران ۳ برابر جهان

سرانه مصرف سالانه گاز (مترمکعب)   ایران ۳ برابر میانگین جهان

سرانه مصرف روزانه بنزین (لیتر)   ایران ۶ برابر میانگین جهانی

سرانه مصرف روزانه آب (لیتر)   ایران ۲ برابر میانگین جهانی

سرانه مصرف نمک در سال   ایران ۲ برابر میانگین جهانی

سرانه مصرف شکر (واحد کیلوگرم)   ایران ۶ برابر میانگین جهانی

سرانه مصرف سالیانه نان (واحد کیلوگرم)   ایران ۶ برابر میانگین جهانی

در بخش شاخص های بهره وری انرژی نیز آمار و اطلاعات بسیار نگران کننده است؛ به نحوی که در حال حاضر شدت مصرف انرژی در کشور ۱,۶۷ تن معادل نفت خام به ازای هر هزار دلار تولید ناخالص داخلی است، در صورتی که متوسط این مقدار در دنیا ۰,۲۴ و در کشورهای پیشرفته معادل ۰,۱ است .

این وضعیت نامناسب در سطوح مصرف نهایی همچون بخش های ساختمان و مسکن، حمل و نقل و صنعت نیز مشاهده می شود. قیمت پایین حامل های انرژی و عواملی همچون عدم استفاده از تکنولوژی روز در کارخانجات تولیدی، ساختمان سازی، کشاورزی و حمل و نقل باعث شده که مصرف سرانه انرژی نهایی کشور در مقایسه با سایر کشورهای در حال توسعه بسیار بالا باشد.

در بخش مصرف نهایی انرژی، متوسط مصرف در بخش ساختمان و مسکن ایران نیز به ازای هر مترمربع در سال حدود ۵۰۰ کیلووات ساعت اما این رقم در دنیا ۱۶۰ کیلووات ساعت است

در حوزه حمل و نقل و خودروهای تولید ایران نیز متوسط مصرف سوخت ۱۰,۷ لیتر به ازای هر ۱۰۰ کیلومتر مسافت است؛ این رقم در ژاپن ۴,۵ لیتر و در اروپا ۵,۵ لیتر به ازای هر ۱۰۰ کیلومتر است و با توسعه موتورهای سه سیلندر این رقم به زیر چهار لیتر به ازای هر ۱۰۰ کیلومتر می رسد. مقایسه مصرف بنزین در ایران و ترکیه و چین از این نظر مقایسه ای جالب است که تعداد جمعیت دو کشور و تعداد خودروهای سبک دو کشور، تقریباً یکسان است. اما در ایران به ازای هر نفر، ۱۰ برابر هر ترکیه ای و ۳ برابر هر چینی بنزین مصرف می شود

مصرف انرژی در صنایع غذایی که بهترین صنعت کشورمان است ۲۵ درصد و در صنایع آجر که بدترین صنایع محسوب می شود، ۱۳۰ درصد با معیارهای جهانی فاصله دارد.

شاخص های فوق همراه با سایر شرایطی نامناسبی که در زندگی روزمره با آن مواجه هستیم، لزوم یک بازنگری جدی در زمینه سازی و فرهنگ سازی و ایجاد باورهایی مبتنی بر استفاده بهینه از منابع و توسعه درست مصرف کردن را ایجاب می کند.

بیایید با خودمان تعارف نکنیم و قیافه آدم های حق به جانب را نگیریم. متأسفانه ما مردمی هستیم که عمدتاً درست مصرف کردن منابع رو به پایانمان اولویتمان نیست و به نظر می رسد حتی برای اتمام منابعمان مسابقه گذاشته ایم. کشورمان تحت شدیدترین تحریم هاست و برای توسعه کشور نیاز به رعایت الزاماتی داریم یکی از این الزامات درست مصرف کردن و به عبارتی بهره‌وری است که نه تنها می تواند در رشد پایدار اقتصادی موثر واقع شود، بلکه نیاز به سرمایه‌گذاری مجدد را نیز به شدت کاهش داده و امکان توسعه سرمایه گذاری پایدار و همه جانبه را فراهم می کند.

اصولا با توجه به محدودیت منابع و عوامل تولید و رشد روزافزون نیازها و همچنین کاهش وابستگی اقتصادی و توسعه تجارت و افزایش سطح رفاه اجتماعی، باید از منابع موجود استفاده بهینه کرد لذا در همه جوامع بهره وری و درست مصرف کردن، به عنوان یک ضرورت تاریخی و رسالت نسل فعلی قلمداد می شود. رهبر انقلاب در بحث تحریم ها و اسراف می فرمایند:

- ببینید اسراف چه کار می کند؟ اسراف در نان، اسراف در آب، اسراف در برق، اسراف در مصالح ساختمانی، اسراف در انواع و اقسام کالاهای گوناگون، اسراف در اسباب بازی بچه و در وسایل تجملاتی! عزیزان من این اسراف، همان کاری را با کشور می کند که دشمن می خواهد! او از آن طرف به وسیله نفت، به وسیله تحریم اقتصادی و انواع و اقسام ضربه ها، بر ملت ایران ضربه وارد می کند، از این طرف هم خود ما با اسراف و صرفه جویی نکردن، ضربه او را تکمیل می کنیم.

در خاتمه، باید بپذیریم که درست مصرف نکردن و اسراف در استفاده از منابع در شان تاریخ غنی و مردم خوب کشورمان نیست. از نگاه راهبردی، پدیده اسراف یک پدیده و معضل اجتماعی و فرهنگی است که نه تنها مانع از هرگونه برنامه ریزی اقتصادی می شود، بلکه بنیان های اقتصاد هر کشوری را دچار بحران های جدی می کند.

پس بیایید "اسراف" را با "سین" بنویسیم و باورمان باشد که از حد و اعتدال، تجاوز نکنیم، برای درست مصرف کردن منابع کشورمان رقابت ایجاد کنیم و آن را باور کنیم، تا نهادینه شدن صرفه جویی بر آن پافشاری کنیم و از همین لحظه با صرفه جویی در مصرف آب و برق و سایر منابع شروع کنیم. لحظه دیگر دیر است.

۱۳۹۸/۰۳/۲۷